

Kroatische banken zien geen perspectief in varkens

EU-steun niet besteed aan varkenssector

Op 1 juli wordt Kroatië officieel het 28ste EU-lid. Al jaren prompt de Europese Unie vele tientallen miljoenen in de vernieuwing van de Kroatische land- en tuinbouw. De varkenssector profiteert er nauwelijks van, omdat de Kroatische banken geen perspectief zien in varkenshouderij.

Net als in de andere nieuwe Oost-Europese lidstaten die sinds 2003 tot de Europese Unie zijn toegetreden, ontvangt de Kroatische overheid ruime steun voor de land- en tuinbouwsector. Sinds 2006 zijn er in het kader van het zogenaamde IPARD-programma vele tientallen grootschalige boerderijprojecten opgestart dankzij de EU-steun. De Europese Unie financiert 50 procent van de totale investering, mits de aanvrager zijn land en vee goed heeft geregistreerd, alle administratieve procedures goed doorloopt en regelmatige controles accepteert. Jonge land- en tuinbouwers kunnen op nog 5 procent extra steun rekenen.

Marijan Kadic uit Gundinci, in het Oost-Kroatische Slavonië bij de grens met Servië, is zo'n jonge veehouder. Samen met zijn familie heeft hij een voor Nederlandse begrippen zeer kleine gesloten varkensstapel van 200 stuks. Daarnaast bewerkt hij enkele tientallen hectares grond waarop hij veevoer teelt en akkerbouw bedrijft.

Vleeskuikens

Hij investeerde in een grootschalige 30.000 stuks tellende vleeskuikenhouderij met hulp van het EU-IPARD landbouw-toetredingsprogramma, vanwege het rendement en het arbeidsgemak van vleeskuikenhouderij. Ook niet

onbelangrijk, de pluimvee- en zuivelgigant Vinija garandeert hem een tienjarig afnamecontract tegen een vaste prijs voor zijn vleeskuikens. Dat contract betekent overigens ook tien jaar voer afnemen van Vinija. De EU-subsidiegelden investeren in de bestaande varkenshouderij is geen serieuze afweging geweest. Kroatische banken hebben namelijk geen vertrouwen in het perspectief van varkenshouderij in Kroatië. Sinds Kroatië het toetredingsproces met de Europese Unie startte, groeide de import van varkensvlees jaar op jaar en nam de inländse productie af. Ook in de toekomst kan de varkenshouderij in Kroatië niet

Superveel kleintjes

Kroatië telt 4 miljoen inwoners en naar schatting ruim een miljoen hectare landbouwgrond. Daarop boerden in 2009 nog 120.000 officieel geregistreerde land- en tuinbouwbedrijfjes met gemiddeld 0,9 hectare grond. Daar bovenop waren er toen nog eens ruim 63.000 kleine bedrijven met gemiddeld 6,7 hectare landbouwgrond. Allemaal familiebezit. Een deel van deze bedrijven is wegens de naderende EU-toetreding en de daarbij behorende eisen inmiddels gestopt als officieel landbouwbedrijf. 3 procent, in totaal 675 bedrijven, beheert bijna een kwart van het totale landbouwareaal. De gemiddelde omvang van deze geprivatiseerde staatsbedrijven is ruim

350 hectare. Ze domineren de landbouwregio Slavonië, aan de grens met Servië. Enkele tienduizenden hectares landbouwgrond worden niet gebruikt vanwege mijnen uit de Balkan oorlog. Kroatië is met de EU overeengekomen dat ze jaarlijks 373 miljoen euro ter beschikking gesteld krijgen voor directe inkomenssteun aan de boeren (Nederlandse boeren incasseren ruim 800 miljoen euro per jaar). Maar dit bedrag van 373 miljoen euro betaalt de EU pas over tien jaar voor 100 procent uit. Komend jaar bedraagt het percentage 25 procent, om daarna jaar op jaar toe te nemen tot 100 procent over tien jaar. Kroatië mag dit gedeeltelijk aanvullen tot 100 procent.

concurreren met andere Europese landen, denkt het Kroatische bankwezen. Natuurlijk speelt ook de hoge voerprijs een rol en de daaruit voortvloeiende geringe marge die de varkenssector wereldwijd al jaren in de greep houdt.

Papieren rompslomp

In hetzelfde dorp Gundici waar Marijan Kadic sinds kort zijn nieuwe vleeskuikenbedrijf in gebruik heeft genomen, boeren ook de naamgenoten vader en zoon Ivan en Goran Kadic (overigens geen familie). Zij combineren net als Marijan Kadic en zijn familie een relatief grote oppervlakte land van 100 hectare met bijbehorend relatief modern machinepark en een varkensstapel die nog geen 100 koppen telt. De eeuwenoude familieboerderij ligt aan een doorgaande hoofdweg die zich als een lang lint uitstrekt door het vlakke landschap, dat kenmerkend is voor dit deel van Kroatië en de nabijgelegen landbouwgebieden van Hongarije en Servië. Elk huis langs de straat is een boerderijtje. Afhankelijk van de omvang zijn de gebouwen van generatie op generatie in een rechte lijn naar achteren uitgebouwd. Zo ook bij de familie Kadic. Ze besloten geen gebruik te maken van de EU-ontwikkelingsfondsen, bang als ze zijn voor de administratieve rompslomp en de regelgeving die dat met zich meebrengt.

Niet verwonderlijk, want hun varkens hebben geen oormerken in en de mest van de varkens druppelt via het erf en afvoerkanaaltje af op de wetering die parallel aan de hoofdstraat aan weerskanten van de weg door het boerendorp loopt. Maar wie denkt dat de authentieke Kroatische familie zich verliest in nostalgie en verarming heeft het mis.

Ze investeren in recreatieve paardenhouderij voor burgers en ze bouwen hun eigen salamiworstenmakerij uit, zonder gebruik te maken van Europese subsidiegelden. Hun Kroatische salami, kulén genaamd, profiteert van het EU-begrip 'Beschermd Oorsprongs Benaming'. Deze erkenning voorkomt dat lokale salamiproducenten niet kunnen concurreren tegen grootschalige importen van soortgelijke vleesproducten die echter niet van lokale oorsprong zijn. Vader en zoon Kadic zetten in op geleidelijke groei met streekproducten en agro-toerisme.

Grote schulden

Hun boerderij lijkt nostalgisch en verouderd. Maar ze steken zich niet tot de nek toe in de schulden om grootschalig en modern veehouder te worden. Kroatische melkveehouders die dat wel hebben gedaan, worstelen nu massaal met het inlossen van de financiële verplichtingen,

De Europese Unie financiert 50 procent van de totale investering in land- en tuinbouwprojecten in Kroatië, mits de aanvrager zijn land en vee goed heeft geregistreerd, alle administratieve procedures goed doorloopt en regelmatige controles accepteert. Jonge land- en tuinbouwers kunnen op nog 5 procent extra steun rekenen.

ondanks de ruimhartige EU-steun die bij de investeringen is verleend. De hoge voerprijs en de lage melkprijs van de afgelopen jaren maakt de opgave om de voor Kroatische begrippen enorme investeringen terug te verdienen welhaast onmogelijk. Gelukkig zijn akker- en tuinbouwprojecten die de Europese Unie in Kroatië mogelijk heeft gemaakt wel een financieel succes, dankzij de hoge prijzen die de laatste jaren voor akker- en tuinbouwproducten, gemiddeld genomen, worden betaald.

Geen uitverkoop grond

Kroatië maakt zich dan zorgen over de uitverkoop van de landbouwgrond. Na toetreding tot de Europese Unie in juli van dit jaar is het nog zeven jaar verboden voor buitenlanders om in Kroatië grond te kopen. Hiermee wil de Kroatische overheid voorkomen dat de landbouwgrond in grote hoeveelheden in buitenlandse handen komt. Koopgrond kost in Slavonië circa 5.000 euro per hectare. Elders circa 3.000 euro, afhankelijk van de perceelsgrootte. Je zou denken dat moderne varkenshouderij perspectief biedt in de modernste van alle voormalige republieken van Joegoslavië. Maar de Kroaten zelf denken daar anders over. ■

Reageren?

e.colenbrander@pigbusiness.nl